

Nodokļu maksātāja pārdomas par opozīciju

Šoruden, salīdzinot ar situāciju pēc iepriekšējās Saeimas vēlēšanām, valdības veidošanas sarunas no malas izskatās gluži mierīgas. Pirms četriem gadiem likās, ka politiķi vispār nespēs sastīvēt nekādu ministru kabinetu, mocījās mēnešiem ilgi. Tagad laikam izdosies uzreiz ar pirmo piegājienu.

Ticamāk, *Jaunās vienotības* premjers Krišjānis Kariņš varēs turpināt uzlabot pats savu rekordu – būt neatkarīgās Latvijas laikā visilgāk pie varas esošais valdības vadītājs. Valdības, kurā bez viņa partijas būs vēl tikai Nacionālā apvienība un Apvienotais saraksts. *Progresīvie*, kuras premjera partija gribētu koalīcijā, tomēr tiks atstāti malā, jo abi pārējie partneri ar viņiem redz pārāk daudz pretrunu. Var saprast Kariņa kunga vēlmi vadīt četru partiju veidotu valdību, jo trijātā sanāk tikai 54 Saeimas deputātu balsis. Tātad atliek vien kādam saslīmt, citam mainīt politisko piederību un vēl dažiem kļūt par brīvvaldības ērgļiem, lai valdība – blakš! – kristu vai arī strādātu nepārtrauktā neziņā, kurš lēmums tiks atbalstīts, bet kurš noraidīts. Tāpēc *Vienotība* pat bija gatava slēgt atsevišķu vienošanos ar *Progresīvajiem* un atdot viņiem kādu no saviem ministru portfeļiem. *Progresīvie* lepni no tādas žēlastības dāvanas atteicās, pasakot, ka nebūs nekāds nabagais brālis. Vai nu pilntiesīga partnerība, vai... Sacītais, ka tad viņi būs tik spēcīga opozīcija, kādu Latvija vēl nepazīst, izklausījās teju pēc draudiem. Apmēram tādā tonī, kā filmas *Limuzīns Jāņu nakts krāsā* Lāsmiņa atcirta saviem vecākiem: – Nu, mīļie vecīši, es jums tā pastrādāšu, tā pastrādāšu...

Pieņemu, ka politikā dalījums pozīcijā un opozīcijā ir gluži normāla parādība, taču parastam cilvēkam tas reizumis liekas diezgan dīvaini, lai neteiktu vairāk. Arī šajā situācijā ar valdības veidošanu. Tātad, ja *Progresīvie* tiktu pieņemti valdošajā grupā, tad valdības plāni un ieceres viņiem liktos visnotaļ atbalstāmas, pareizas un labas. Ja nākas palikt ārpusē, tad šīs pašas ieceres un plāni noteikti ir jākritizē kā nepareizi, slikti un neatbalstāmi. Bet idejas taču ir vienas un tās pašas, kas būtu objektīvi vērtējamas.

Reizēm, klausoties politiķus, pārsteidz abu pušu – gan valdošo, gan opozicionāru – attieksme. Opozīcija gatava pelt un noliegt itin visu, ko saka pie varas esošie, gandrīz līdz pakāpei, ka baltu sauc par melnu tikai tāpēc, ka principa pēc vajag iebilst jebkam. Savukārt pozīcijā esošie noraida ikvienu, pat visjēdzīgāko opozīcijas ieteikumu vien tāpēc, ka to ierosinājuši nepareizie cilvēki. Piedevām vēl abām pusēm gribas izrādīties prožektoru gaismā. Taču diezin vai tagad ir īstais laiks šādām spēlēm. Ļoti, ļoti gribētos, lai šoreiz politiķi ne tikai vārdos solītu spēju vienoties par valstij svarīgiem jautājumiem un tikai konstruktīvu kritiku, bet tā arī spētu rīkoties. Un vienotība, saskaņa, stabilitāte nebūtu tikai smuki partiju nosaukumi.

Laila Paegle

Piešķir 18 300 eiro pieminekļa demontāžai

Vakar Limbažu novada pašvaldības domes sēdē, 11 deputātiem balsojot par un vienam atturoties, pieņemts lēmums no pašvaldības rezerves fonda piešķirt Alojās apvienības pārvaldei 18 300 eiro Alojās centrā esošā okupācijas pieminekļa demontāžai un utilizācijai. Pašvaldības izpilddirektors Artis Ārgalis informēja, ka tas bijis lētākais būvnieku piedāvājums. Pēc līguma parakstīšanas, darbu izpildes un norēķiniem ar to veicēju plānots attiecīgajām iestādēm adresēt lūgumu segt šīs izmaksas no valsts budžeta.

Mūspuses piensaimnieki pieredzes apmaiņā Zviedrijā un Spānijā

Septembra beigās un oktobrī piensaimniecības kooperatīvās sabiedrības *Pienene KT* pārstāvji devās mācību un pieredzes apmaiņas braucienos uz Zviedriju un Spāniju, lai lūkotu, kā turienes kolēģi saimnieko, kā darbojas viņu kooperatīvi un kāda kopumā ir lauksaimnieku atbalsta sistēma.

Svarīga ekonomiska saimniekošana, ne modernākais aprīkojums

Kooperatīva pārstāvji (arī viņu ģimenes locekļi un strādnieki) 20 dalībnieku sastāvā divu dienu nodarbībās mācījās par lauksaimnieciskās ražošanas ietekmi uz vidi (t.sk. bija normatīvo aktu prasības, ietekmes uz vidi novērtējums, lauksaimnieciskās zemes racionāla izmantošana) un citiem jautājumiem. *Pienenes KT* valdes priekšsēdētāja Astrīda Pauliņa novērtē lektoru Ievas Krakopas un Liesmas Viļčinskas ieguldījumu, vadot vērtīgās nodarbības, kas bija saistošas gan mazu, gan lielu saimniecību īpašniekiem. Arī pērn viņas skolojušas kooperatīva dalībniekus. – *Pēc iepriekšējām mācībām daži saimnieki pat spējusi palielināt piena izslaukumu. Domāju, mācīsimies arī nākamajā gadā.*

Piensaimnieki tikās ar Zviedrijas zemieņu federācijas pārstāvjiem un apmeklēja pēc šīs valsts mērogiem trīs vidēja lieluma piena lopkopības fermas (*Finngarne gård* ar 240 govju ganāmpulku, *Karieby kogård* ar 100 un *Isby Holstein AB* ar 120 galviņām). Sarunbiedre atgādina, ka Latvijā vidēja lieluma piensaimniecībā ir aptuveni 50 govju. Zviedrijā kooperatīvi darbojas jau sen un izveidojušies lieli, spēcīgi un turīgi, tajos apvieno arī saimniecības ar pavisam nelielu govju skaitu. – *Viņi novērtē katra zemnieka devumu, – secina A. Pauliņa. Pārrunāti gan valsts piešķirtie atbalsta maksājumi piena ražotājiem, gan dažādu piemaksu apmērs. – Tur atbalsts ir lielāks nekā Latvijā. Pienu iepērk par vismaz 56 centiem litrā, bet veikalā tas iegādājams par zemāku cenu nekā pie mums. Latvijā piena iepirkuma cena atkarīga no dažādiem faktoriem, piemēram, saimniecības lieluma. No lielajiem ražotājiem to iepērk par aptuveni 50 centiem litrā, toties veikalos tas maksā pat 1,3 vai vairāk eiro litrā.*

Atšķirībā no Latvijas, kur rupjo lopbarību smalcina un biežāk glabā tranšējās vai kaudzēs, zviedri aprēķinājuši, ka ekonomiskāk un ar mazākiem zudumiem ir to nesmalcināt un sagatavot rulonos. Atsevišķās fermās, kur vairāk nekā 100 piena devēju, tikai tagad pakāpeniski sāk ieviest slaukšanas robotus. – *Viņi saimnieko ļoti ekonomiski, sakot, ka nav jāstrādā, lai būtu jauna tehnika, bet gan, lai būtu izdevīgi. Pārsvārā saimniecībās nav algotā darbaspēka. Saimnieko tikai pati ģimene – vecāki, bērni, – pieredzētājā dalās A. Pauliņa. Paši piena fermu saimnieki ciemiņiem stāstījuši, ka Zviedrijā nodarbošies ar piensaimniecību finansiāli ir daudz izdevīgāk, nekā audzēt graudus. Piena lopkopji var atļauties nestrādāt papildu algotu darbu, bet visa ģimene strādā savā fermā. Latvijā ir otrā-*

Piensaimniecības kooperatīvās sabiedrības *Pienene KT* pārstāvji pieredzes apmaiņā Zviedrijā

di. Skandināvi domā par videi draudzīgu saimniekošanu. Kūtmēslu apsaimniekošana sakārtota tā, lai nenotiktu, piemēram, vircas noplūdes.

– *Bija interesanti un vērtīgi. Zemnieki priecīgi. Domāju, katrs kaut ko ieguva, – braucieni rezumē A. Pauliņa. Dalībnieku vidū dažiem šis bija pirmais ārzemju brauciens. Sarunbiedre novērtē grupas dalībnieku disciplinētību un savstarpējo atbalstu. Zviedrijā pavadītajās dienās ne tikai guvuši praktisko pieredzi, bet arī atpūtušies, piemēram, izbraucot ar autobusu amfībiju, apskatot Vaksholmas pili un citas vietas.*

Kooperācijā ir spēks

Latvijas Lauksaimniecību kooperatīva asociācijas īstenotajā projektā, ko finansē *Erasmus+* programma, iespējai ēnot Spānijas piena saimniecības un kooperatīvus kopā ar vēl astoņu Latvijas piena kooperatīvu pārstāvjiem pietiecās arī *Pienene KT* valdes priekšsēdētāja. Viņai līdzī devās kooperatīva valdes locekle Inese Grasberga.

Arī šajā dienvidu valstī kooperatīvi ir lieli, spēcīgi un turīgi. Tiem pieder ēkas, ko nomāt, pārstrādes rūpnīcas, tirdzniecības vietas. Fermas šajā valstī ir diezgan koncentrētas, aptuveni pārdesmit kilometru attālumā cita no citas. Savas zemes tām nav, tādēļ lopbarību audzē un tām piegādā kooperatīvi. – *Viņiem pienu iepērk par 60 centiem litrā, taču veikalā to var nopirkt par 54 centiem. Mums paskaidroja, ka pārstrādātāji nopelna uz nokrejoto daļu. Kad izstāstījām, kā ir Latvijā, viens saimnieks tikai izsauca: “Kā gan jūs to pieļaujāt!”, – stāsta A. Pauliņa. Starp citu, mūsējie novērojuši, ka pārtikas cenas, salīdzinot ar Latviju, gan Spānijas, gan Zviedrijas tirdzniecības vietās ir krietni zemākas.*

Līdzīgi kā Latvijā arī Spānijā piena lopkopību neuzskata par prestižu nozari, tādēļ jaunā paaudze izvēlas darīt kaut ko citu, grūti piesaistīt strādniekus. Rezultātā saimniecību skaits samazinās. Jau tagad Spānija pienu importē, jo paši nespēj nodrošināt lielo pieprasījumu. Tiesa, lai arī kooperatīvu kopējais skaits (Spānijā kopumā šobrīd ir 3669 lauksaimniecības kooperatīvi, no tiem piena nozarē 108) valstī samazinās, tie katrs atsevišķi kļūst spēcīgāki un to vidējais gada apgrozījums pieaug.

Pašu valstī nozares darbs nav novērtēts

– *Latvijā piensaimniecība nav novērtēta, – teic A. Pauliņa. Visgrūtāk ir tieši mazajiem zemniekiem, pret kuriem gan Zemkopības ministrijas (ZM), gan lielo lauksaimnieku attieksme esot diezgan vīzdegumīga. Pat pastāv uzskats, ka atbalsta maksājumu piešķiršana mazajiem ir kā sociālās palīdzības sniegšana. – Atbalsta sistēmai jābūt izdevīgai katram zemniekam, neatkarīgi no tā, cik liela vai maza ir viņa saimniecība. Ja cilvēks, saimniekojot laukos, spēj nodrošināt sevi un ģimeni, tā nav nekāda sociālā palīdzība. Cik gan taisnīga ir Eiropas Savienības atbalsta maksājumu sadale, ja vieniem tiek vairāki miljoni, bet citiem nepaliek praktiski nekas? Sarunbiedre vērtē – salīdzinot ar valstīm, kurās nupat būts pieredzes apmaiņā, Latvijā trūkst sadarbības, jo ikviens vairāk domā par sevi, ne kopējo labumu.*

A. Pauliņa norāda arī uz gana biedējošu tendenci. Proti, jau gadu no gada atsevišķas saimniecības likvidējas vai pārprofilējas un savus ganāmpulkus (gan slaucamas govīs, gan grūsnas teles) izpārdod ārzemniekiem, biežāk – poļiem. Šoruden viņa dzirdējusi jau par trim šādām palielām saimniecībām, tostarp viena no Brīvzemnieku pagasta darbības ar kooperatīvu *Pienene KT*. – *Domāju, ar laiku vēl daudzi mazākie piena ražotāji aizies no nozares. Turklāt problēma ir arī tā, ka ar piensaimniecību arvien mazāk grib nodarboties. Tas ir smags darbs bez brīvdienām. Pēc gadiem Latvijā vairs nebūs piena nedz pašu tirdzniecībai, nedz eksportēšanai, – bažas pauž A. Pauliņa un piebilst, ka arvien uzstājīgāk jāturpina sarunas ar ZM, lai ierēdņi saprot, cik nozīmīga valstij ir arī šī nozare.*

Līga LIEPIŅA
Astrīdas PAULIŅAS foto

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

MAF
Mediju atbalsta fonds

Par publikācijas saturu atbild projekta īstenotāja – SIA «Izdevniecība Auseklis».

Projekta Nr. 2022.LV/RMA/44